

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ.....สทิงพระ..... จังหวัด.....สงขลา.....

ข้อมูล ณ วันที่...๑๔.....เดือน.....กรกฎาคม.....พ.ศ.....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล : นางปราณี ช่วยมณี

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ๙๐๑๙๐

โทรศัพท์ : ๐๘๗- ๒๘๙๗๐๖๘ Facebook : ปราณี ช่วยมณี Line : ๐๘๗๒๘๙๗๐๖๘

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๒

ปัจจุบันอายุ ๖๕ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

สถาบันการศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคยะลา

คณะ/สาขาวิชา : ด้านผ้าและเครื่องแต่งกาย

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๒๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ข้าว.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้เป็นแปลงนาข้าว พื้นที่ ๖.๕ ไร่ ตั้งอยู่ที่ หมู่ ๖ ตำบลท่าหิน อำเภอสทิงพระ มีการผลิตข้าวตามฤดูกาล เป็นการทำนาโดยอาศัยน้ำฝน เนื่องจากในพื้นที่ยังไม่มีระบบชลประทาน ช่วงเวลาการทำนาจะเริ่มต้นหว่านข้าวประมาณช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคมของทุกปี และเก็บเกี่ยวในช่วงประมาณเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ของทุกปี โดยมีการไถเตรียมดินอย่างน้อย ๒ ครั้ง แปลงเรียนรู้ด้านข้าว เน้นเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว โดยการลดต้นทุนการผลิตข้าว เน้นการลดการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว อัตราการหว่านเมล็ดพันธุ์ประมาณ ๑๕- ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวมาประยุกต์ใช้ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การบำรุงปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยพืชสด และการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช โดยที่ผ่านมาแปลงเรียนรู้มีการปลูกข้าวสายพันธุ์ต่าง ๆ สลับกัน เช่น พันธุ์ กข ๗๙ ข้าวหอมปทุม และข้าวชัยนาท เนื่องจากพบว่าหากมีการปลูกข้าวสายพันธุ์เดิมต่อเนื่องกันผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร อาจเกิดจากความต้านทานของโรคลดลงทำให้ผลผลิตลดลง อีกทั้งความยากง่ายในการหาเมล็ดพันธุ์ในการปลูกแต่ละรอบซึ่งอาจไม่ได้ตามสายพันธุ์และคุณภาพที่ต้องการ นอกจากนี้ในการทำนาแต่ละรอบจำเป็นต้องเน้นผลิตตามความต้องการของตลาดอีกด้วย

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน...๖...ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. การตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างดิน : การเก็บตัวอย่างดินเพื่อตรวจวิเคราะห์ การวิเคราะห์ตัวอย่างดินด้วยเครื่องมือ Soil Test Kit และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๒. การผสมปุ๋ยใช้เอง : การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง

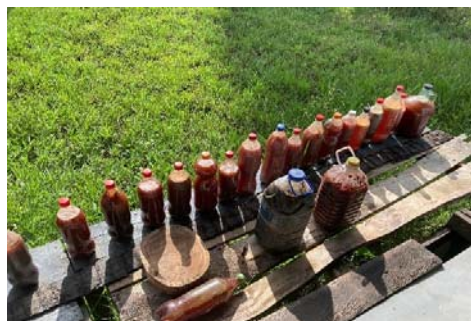

๓. การทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ : เพื่อให้ทราบเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดพันธุ์

๔. การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว : การผลิตสารชีวภัณฑ์ เช่น การผลิตเชื้อราไตรโครเดอร์มา การผลิตเชื้อราบิวเวอร์เรีย และการผลิตเชื้อราเมตาไรเซียม

๕. การปรับปรุงบำรุงดิน : การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ และการใช้ปุ๋ยพืชสด

๖. การเลี้ยงปลาในบ่อดิน : การเลี้ยงปลานิลในบ่อดิน

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย การลดต้นทุนการผลิตข้าว
- ๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย เศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรผสมผสาน
- ๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย การทำบัญชีครัวเรือน
- ๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมารวม ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การลดต้นทุนการผลิตข้าว วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรในตลาด สร้างกำไรให้กับเกษตรกร เน้นการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพข้าวให้ได้รับการรับรองมาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า โดยนำความรู้ตามหลักวิชาการมาปรับใช้ในการทำนา ส่งเสริมการ

ใช้พันธุ์ข้าวที่ต้านทานโรคและแมลง ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสมตามความต้องการของดิน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์, ปุ๋ยชีวภาพ, ใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน ลดการใช้สารเคมี ในการป้องกันและกำจัดโดยใช้การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน นอกจากนี้ยังสามารถทำได้โดยการนำเทคนิค วิธีการผลิต เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดการผลิตข้าวอย่างยั่งยืน โดยรูปแบบการ ถ่ายทอดความรู้ โดยให้เกษตรกรเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยการเรียนรู้ผ่านฐานเรียนรู้ภายใน ศพก.

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับ จังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วม จัดทำแผนอย่างละเอียด)

การพูดคุยร่วมกันในเวทีการประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการเกษตร ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ สร้างเครือข่ายในการทำงานทั้งกับเกษตรกรต้นแบบ และเกษตรกร ศพก. เครือข่าย รวมถึงประสานและบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการข้าว กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมประมง กรมปศุสัตว์ เป็นต้น เพื่อร่วมกันช่วยกัน ขับเคลื่อนงานด้านเกษตรของอำเภอสตึงพระไปในทิศทางเดียวกัน การกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพ ศพก. การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลเสนอในเวทีการประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับ อำเภอ และระดับจังหวัดต่อไป

[illegible]

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ ผู้ทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ความต้องการในการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าว เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและทำให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการทำนาแบบเดิม ๆ และนำหลักวิชาการมาปรับใช้ เช่น การเลือกใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมทนทานต่อโรคและแมลง มีการทดสอบการงอกของเมล็ดพันธุ์ก่อนหว่าน การใช้เทคโนโลยีเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ เพื่อลดปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าวต่อไร่ มีการตรวจวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อให้เกิดการใช้ปุ๋ยและยาอย่างมีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการของพืช การป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชด้วยวิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ซึ่งการนำหลักวิชาการเหล่านี้มาปรับใช้ล้วนช่วยลดต้นทุนในการผลิตและช่วยเพิ่มผลผลิตได้

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาต้นทุนการผลิตข้าวที่สูง ปัญหาโรคและแมลงศัตรู ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณของผลผลิต ทำให้มีแนวคิดในการนำเทคโนโลยีด้านการเกษตรมาปรับใช้ในการทำนา เพิ่มเติมจากการทำนาแบบดั้งเดิม

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างดิน เพื่อให้การใส่ปุ๋ยตรงกับความต้องการของพืช ช่วยลดต้นทุนการผลิต

๒. การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว โดยการผลิตสารชีวภัณฑ์ เช่น การผลิตเชื้อราไตรโครเดอร์มา การผลิตเชื้อราบิวเวอร์เรีย และการผลิตเชื้อราเมตาไรเซียม เพื่อใช้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว

๓. การทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อให้ทราบเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าว

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินโดยการเก็บตัวอย่างดินในแปลงเกษตรแล้วส่งตรวจนำไปตรวจค่าวิเคราะห์ดิน ส่งตรวจวิเคราะห์ผ่านศูนย์เครือข่าย ศพก. ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)

๒. การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว โดยการผลิตสารชีวภัณฑ์ เช่น การผลิตเชื้อราไตรโครเดอร์มา การผลิตเชื้อราบิวเวอร์เรีย และการผลิตเชื้อราเมตาไรเซียม เพื่อใช้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว โดยร่วมกันกับสมาชิกในศูนย์ ศพก.หลักและ ศพก.เครือข่าย ในการร่วมกันวางแผนการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อให้เพียงพอและทันต่อความต้องการ

๓. การทดสอบความความงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อให้ทราบเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าว ร่วมกับ ศพก.เครือข่าย และกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวก่ำทำหิน ในการร่วมกันทดสอบความความงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ซื้อมาเพื่อวางแผนคำนวณการใช้เมล็ดพันธุ์

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๑. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินโดยการเก็บตัวอย่างดินในแปลงเกษตรกรแล้วส่งตรวจนำไปตรวจค่าวิเคราะห์ดิน ส่งตรวจวิเคราะห์ผ่านศูนย์เครือข่าย ศพก. ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) เพื่อสามารถวิเคราะห์การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินต่อไป สามารถแนะนำดำเนินการใช้ปุ๋ยตามสูตรและอัตราที่เหมาะสมตามชนิดพืชและระยะการเจริญเติบโต มีการติดตามผลผลิตและต้นทุนการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางการใช้ปุ๋ยในรอบถัดไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว โดยสมาชิกในศูนย์ ศพก.หลัก และ ศพก.เครือข่าย ในการร่วมกันวางแผนช่วงเวลาและปริมาณการใช้การผลิตสารชีวภัณฑ์ นวัตกรรมและเวลาเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในผลิต และร่วมกันผลิตสารชีวภัณฑ์ ถ่ายทอดวิธีการและปริมาณการใช้และติดตามผลการใช้เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนผลร่วมกัน

๓. การทดสอบความความงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อให้ทราบเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าว เมื่อเริ่มต้นฤดูกาลทำนา ต้นฤดูกาลทำนาสมาชิกจะวางแผนการผลิต เริ่มตั้งแต่ช่วงเวลาก่อนการสั่งซื้อเมล็ดพันธุ์และปุ๋ย และเมื่อได้เมล็ดพันธุ์ข้าวแล้วจะนำมาวัดทดสอบความความงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อช่วยให้ทราบถึงคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ และความสามารถในการงอก ช่วยให้เกษตรกรสามารถคำนวณปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่ต้องใช้ในการปลูกได้อย่างแม่นยำ ช่วยในการวางแผนการผลิตข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยลดความเสี่ยงในการได้ผลผลิตต่ำ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด...๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒๗.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒)ถั่วเขียว..... พื้นที่ปลูกจำนวน..... ๑.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลานิล..... จำนวน.....๕๐๐.....(ตัว)

๒.๒)ปลาตะเพียน..... จำนวน.....๕๐๐.....(ตัว)

๓) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)การเลี้ยงสัตว์..... จำนวน.....๑.๕.....(ตัน)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....นาข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)เมล็ดพันธุ์.....เป็นเงิน.....๕๔๐.....บาท/ไร่

๑.๒)ค่าไถ.....เป็นเงิน.....๗๐๐.....บาท/ไร่

- ๑.๓)ค่าเก็บเกี่ยว.....เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่
 ๑.๔)ค่าปุ๋ย.....เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่
 ๑.๕)ค่าจ้างหว่าน.....เป็นเงิน.....๓๐๐.....บาท/ไร่
 รวมต้นทุนการผลิต๒,๕๔๐.....บาท/ไร่
 รายได้๓,๐๐๐.....บาท/ไร่
- ๒) สินค้า.....การสีข้าวสังข์หยด.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้
 ๑.๑)ข้าวเปลือก.....เป็นเงิน.....๓๙๐.....บาท/รอบ/กระสอบ ๓๐ กก
 ๑.๒)ค่าสี.....เป็นเงิน.....๑๕.....บาท/ไร่
 ๑.๓)ค่าบรรจุภัณฑ์.....เป็นเงิน.....๓๐.....บาท/ไร่
 รวมต้นทุนการผลิต๔๓๕.....บาท/ไร่
 รายได้๗๕๐.....บาท/ไร่
- ๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้
 ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
 เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน
 ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
 เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์
 ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....การสีข้าวสังข์หยด.....
 เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๒,๒๕๐.....บาท/เดือน
 ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....การทำนา.....
 เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๗๓,๔๔๐.....บาท/ปี
- ๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)
 - ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง : สามารถสร้างรายได้ ทั้งจากการขายผลผลิตทางการเกษตรโดยตรง และการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ผลผลิตมีคุณภาพตามความต้องการ ส่งเสริมสุขภาพที่ดีจากการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ
 - ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น : การทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ร่วมกัน ช่วยเป็นแรงบันดาลใจในการทำการเกษตรให้เกษตรกรรายอื่น เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการทำการเกษตรแบบเดิมให้หันมาปรับใช้การทำการเกษตรตามหลักวิชาการมากขึ้น ช่วยให้เกษตรกรเรียนรู้เทคนิคใหม่ๆ
 - ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน : เกิดการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชน ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดความเข้มแข็งและสามัคคีของคนในชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

- ๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๓.๑.๑ ลดการใช้สารเคมี มีการใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราบิวเวอเรีย เมตาไรเซียม และไตรโคเดอร์มา ในการควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืชแทนการใช้สารเคมี ทำให้ระบบนิเวศดีขึ้น

๓.๑.๒ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ลดการสะสมของสารเคมี การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในดิน และยังช่วยลดต้นทุนการผลิตอีกด้วย

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๓.๒.๑ การลดใช้สารเคมีในการผลิตทางการเกษตร และเปลี่ยนมาใช้ในการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน การใช้วิธีชีวภัณฑ์ ปุ๋ยอินทรีย์ และวิถีธรรมชาติในการควบคุมศัตรูพืช ช่วยลดการปนเปื้อนในดิน น้ำ และอากาศ การสะสมของสารเคมีในดิน ระบบนิเวศมีความสมบูรณ์ขึ้น

๓.๒.๒ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ช่วยลดการสูญเสียธาตุอาหารในดินและป้องกันการเสื่อมโทรมของดิน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

การทำนาที่เน้นการลดต้นทุนการผลิตโดยการตรวจตัวอย่างวิเคราะห์ดิน และใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ทำให้สามารถเลือกใช้สูตรปุ๋ยให้เหมาะสมกับชนิดพืชและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ มีการผสมปุ๋ยใช้เอง ส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นและลดต้นทุนการผลิตได้

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรของเกษตรกร โดยจัดให้มีการอบรมและศึกษาดูงาน รวมถึงการให้คำปรึกษาและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ เป็นจุดให้บริการข้อมูลข่าวสาร และถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของการทำนาในการลดต้นทุนการผลิตในการทำนาประมาณ ๕๐๐ คน/ปี ส่งผลให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และการต่อยอดเทคโนโลยีทางการเกษตรในวงกว้าง อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมบทบาทของ ศพก. ให้เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ด้านการเกษตรในระดับชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาเบื้องต้นให้กับเกษตรกรในพื้นที่โดยให้คำแนะนำตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับบริบทสภาพพื้นที่ รวมถึงเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาและส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่อไป

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

นอกจากการให้ความรู้ ณ ศูนย์ ศพก. แล้วยังมีการส่งต่อข้อมูลผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ Facebook ,line มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรได้รับข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร แจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืช

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร

ถ่ายทอดความรู้ผ่านเวทีการประชุมหมู่บ้าน และผ่านการเป็นวิทยากรบรรยายในการอบรมให้แก่เกษตรกรในพื้นที่และนอกพื้นที่ และจากการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ส่งผลให้เกษตรกรในชุมชนมีความเข้าใจในการลดต้นทุนการผลิต และเกษตรกรนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในแปลงของตนเองตามความเหมาะสม จนเกิดผลลัพธ์ที่ดี ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตข้าวได้ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

เป็นจุดศูนย์กลางในการให้บริการด้านข้อมูลวิชาการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และเป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรทั้งในและนอกพื้นที่ โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายเกษตรกร เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรรมในพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์รวมในการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และหารือแนวทางในการแก้ปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาภาคการเกษตรในชุมชน สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมแก่เกษตรกรในชุมชนได้ และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนและประสานงานระหว่างเกษตรกรในพื้นที่กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนในพื้นที่ และมุ่งเน้นพัฒนาให้ ศพก. เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และเกิดการขยายผลองค์ความรู้ในระดับพื้นที่และเครือข่ายใกล้เคียง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน มีความภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ การอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมในการทำนา ทำให้คนในชุมชนลดต้นทุนการผลิต มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑. ประธาน ศพก. ระดับอำเภอ
๒. อสม.
๓. ครูบุญชีอาสา
๔. กรรมการหมู่บ้าน
๕. หมอดินอาสา

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

การทำหน้าที่เป็นผู้นำและแบบอย่างในการทำการเกษตร ถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขปัญหาทางการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่อยู่เสมอ มีการเรียนรู้และพัฒนาทักษะตนเองอยู่เสมอ และนำมาทดลองปฏิบัติเพื่อให้เกิดผล และส่งต่อความรู้โดยไม่หวังผลตอบแทนเพื่อพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ เปิดพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกรทั้งภายในและนอกพื้นที่

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ก้าวด้วยกัน ไปได้ไกล

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑.๑ นางวรรณฤติ บุณย์ศรี	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๒ นางสาวลดาวัลย์ รอดคลองตัน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๓ นางปราณี ช่วยมณี	ประธาน ศพก. ระดับอำเภอ
๑.๔.นางกมลวรรณ โจววรรณะ	
๑.๕.นางสาวรัตนา อำภาร้อม	
๑.๖ นายพงศ์ศักดิ์ มากชูชิต	

๑.๗ นายสมศักดิ์ กองทอง

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

ใช้กระบวนการสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบ ร่วมกับการให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเกษตรกรในพื้นที่และประธานศพก.เครือข่าย โดยใช้ข้อมูลคำถามการสัมภาษณ์ตามแบบรายงานการถอดบทเรียน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ประเด็นในการถอดบทเรียนค่อนข้างเยอะ บางหัวข้อรายละเอียดเยอะและเข้าใจค่อนข้างยาก

ภาคผนวก

๑. แผนที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

แผนที่ google map

๒. ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์
๑	ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลท่าหิน	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๖	ท่าหิน	นางกมลวรรณ โจววรรณะ	๐๙๕๐๓๗๔๔๑๗
๒	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๔	ท่าหิน	นายชิต ขวัญแก้ว	๐๘๕๐๗๖๘๒๙๖
๓	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๔	ท่าหิน	นางศรีสุตา มากชูชิต	๐๘๓๑๘๓๒๗๐๒
๔	แปลงใหญ่ข้าวท่าหิน	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๔	ท่าหิน	นายพงศ์ศักดิ์ มากชูชิต	๐๖๒๐๗๖๓๗๓๖
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรสามัคคีตำบลคูยุด	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๘	คูยุด	นางรจนา แก้วขาว	๐๘๖๒๘๙๐๓๗๔
๖	กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์	ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการดิน	๔	ท่าหิน	นางสาวรัตนา อำภาร้อม	๐๘๓๙๗๔๓๐๕๓
๗	วิสาหกิจชุมชนผู้แปรรูปบ้านแค	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	บ่อแดง	นายไพฑูรย์ พรหมวิจิต	๐๘๗๕๙๗๓๕๔๘
๘	กลุ่มฝึกยกแคร่บ้านบ่อदान	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๖	บ่อदान	นางสาวลัดดาวัลย์ ผ่องใส	๐๘๐๕๔๑๗๐๖๒
๙	สวนเฉลิมชัย	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๖	วัดจันทร์	นายเฉลิมชัย เขาวลิต	๐๘๖๙๕๙๗๘๙๔

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรม หลักของศูนย์ เครือข่าย	หมู่	ตำบล	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์
๑๐	แปลงใหญ่มะพร้าว น้ำหอมบ้านชุมพล	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืน ต้น	๕	ชุมพล	นายอภิชาติ ยุพยงค์	๐๘๙๔๕๔๕๔๒๔
๑๑	นาแปลงใหญ่ตำบล คลองรี	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๘	คลองรี	นายสุชาติ อักษรวงศ์	๐๖๑๓๕๑๖๖๙๔
๑๒	กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรบ้านมิไร	ศูนย์เรียนรู้ด้านการ แปรรูปผลิตภัณฑ์ด้าน การเกษตร	๗	ท่าหิน	นางสมบูรณ์ ขวัญแก้ว	๐๖๑๓๔๗๙๗๖๐
๑๓	บ้านเห็ด	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๓	ท่าหิน	นายยอม เพชรศรีสังข์	๐๘๖๙๖๑๓๑๔๙
๑๔	ตาลบุรี	ศูนย์เรียนรู้ด้านการ แปรรูปผลิตภัณฑ์ด้าน การเกษตร	๗	ท่าหิน	นายบรรพจน์ ยัมวัลย์	๐๘๗๖๙๓๓๕๓๘
๑๕	แปลงใหญ่ปาล์ม น้ำมันสทิงพระ	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืน ต้น	๖	บ่อดาน	นายมานิต ไชยชนะ	๐๘๙๖๕๕๒๒๐๘
๑๖	ไร่นาสวนผสม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๗	ท่าหิน	นายสมศักดิ์ กองทอง	๐๖๔๔๗๔๖๒๕๖

๓. แผนที่ที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและเครือข่าย อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

